

BEWAAR HET PAND

Uitgave tot bevordering van de handhaving der oude Gereformeerde beginselen

verschijnt eens in de veertien dagen

Commissie van redactie:

Ds. M. Baan, Zeist; Ds. G. Blom, Meerkerk; Ds. R. Kok, Ameide; Ds. H. van Leeuwen, Rotterdam-West; Ds. C. Smits, Sliedrecht-Centrum; Ds. D. Slagboom, Dordrecht-Centrum; J. van Heteren, Sliedrecht-Centrum en Joh. van der Lee, Alphen aan den Rijn.

Redactie:

Ds. G. Blom, Prinses Marijkeweg 13, Meerkerk. Telefoon 01837-357

Administratie:

Joh. van der Lee, Van Eeghenstraat 14, Alphen aan den Rijn, tel. 01720-3814, postrekening 704350, t.n.v. de administrateur van „Bewaar het pand” te Alphen aan den Rijn.

Abonnementsprijs f 6,— per jaar.

Abonnementsprijs voor de Verenigde Staten en voor Canada 3 dollar per jaar.

Advertenties f 0,20 per m.m. Bij kontrakt korting.

MEDITATIE

Nieuwjaarsgedachte

*Ik hef mijn ogen op naar de bergen,
vanwaar mijn hulp komen zal.*

Psalm 121 : 1.

Boven deze psalm staat: Een lied Hammaáloth! Overal waar we dit woord boven een psalm lezen, daar houdt dit woord verband met de dienst in de tempel.

Langs trappen steeg men opwaarts naar de hoogte van Sion, alwaar de tempel was gevestigd. Zo betekent dan dit opschrift: een lied van de trappen of van de opgang. Ons leven kan een opgang en een nedergang zijn. Het kan een schijnbare opgang zijn, dat in waarheid een nedergang is.

Dan nl., als we veel voorspoed en welvaart genieten, maar bij dit alles buiten God leven. Of als men er een godsdienst op nahoudt, waar geen God noch Christus in is.

Een schijnbare nedergang nl. wanneer vele tegenspoeden en kruis ons neerdrukken, maar we mogen onder dit alles ervaren, dat het ons nader brengt tot die God, Die ons niet willekeurig, maar met wijsheid alle kwaad, dat Hij ons in dit jammerdal toeschikt, uit Zijn vaderlijke hand doet toekomen.

Geve de Heere u en mij dit jaar „die opgang uit de hoogte”. Al gaat het dan door diepte van beproevingen heen, dan zal deze psalm de onze zijn.

Deze psalm is een reispsalm. Ook ons leven is een reis, een snelle reis. Immers „wij vliegen daarheen”, zegt Mozes.

Ook onze reis is met vele bezwaren bezet. Vanwaar zal mijn hulp komen? zo wordt gevraagd, wat dan ook de betekenis van dit woord is.

De dichter verzwijgt niet het kwaad, dat op die weg hem kan overkomen. Zijn tocht is verre van gemakkelijk. Hij spreekt van het wankelen van de voet, de hitte van de zon, de duisternis van de nacht.

Wat brengt onze pelgrimsreis met zich? Ziekte, tegenslag, smart, beproeving, ja tenslotte de dood!

We hebben onze eerste schreden gezet op de weg van deze nieuwe jaarkring. En de vragen vermenigvuldigen zich. Echter geen menselijke wijsheid is in staat ze te beantwoorden. Nu is er ook een tevergeefs verwachten van de bergen en van de heuvelen.

Er zijn wat een bergen en heuvelen, waarvan wij het zo menigmaal verwachtten en er teleurgesteld mede uitkomen: Gezondheid, wijsheid, rijkdom, godsdienstplichten, enz.

Hier spreekt de dichter van een andere berg. En dan bedoelt hij daarmede Sion.

En dan is het niet om die berg te doen, maar om Hem, Die op die berg woont.

In Sion staat op Zijn bevel,
De hutte van die Hemelkoning,
in Salem is Zijn heilige woning.

Zijn hulp is van de Heere.

Zie hier het gans enig voorwerp des geloofs. Daarin vindt de dichter zijn toevlucht. Hij heeft een onbepaald krediet op die God, Die het kan en zal doen krachtens Zijn almacht; „Die hemel en aarde gemaakt heeft”, krachtens Zijn trouw; welke is de Heere, dat is Jehova. Zijn oog bewaakt hem. Zijn zorg verkwikt hem. Ja, Zijn trouw zal voor alles instaan. Zo heft hij dan zijn ogen op naar Sion, daar toch woonde de Heere boven het verzoendeksel. Daar is Zijn tegenwoordigheid, daar ook stroomde het bloed der verzoening. Dat we met die God in Christus 1968 mogen ingaan. Buiten God is het nergens veilig. Ook wij kunnen met niet minder toe om de reis voort te zetten.

Het oog dan op Hem gericht in alle nood. Want:

Door stormen en woestijnen,
Daar kent de Heere de Zijnen.
Wind en zee,
Dan heeft het volk de Heere mee.

S.

S.

Nieuw jaar

Gij in het bijzonder, die jongelingen en kinderen zijt, gij verlangt misschien naar de dag van morgen, zijnde de eerste maandag en de eerste dag van het nieuwe jaar 1750, om van uw vrienden en bekenden uw nieuwjaarsgift te vragen. Ik wil u vooraf mijn raad geven en dat is, dat gij voordat gij naar iemand toe gaat om iets te vragen, eerst naar God gaat, „Die een iegelijk mildelijk geeft en niet verwijt”, Jac. 1 : 5, om uw nieuwjaarsgift van Hem te vragen.

Vraagt gij: Wat zullen wij van Hem vragen? Wilt gij ons woorden in de mond geven? Dan is mijn antwoord: Ik zal u zeggen, wat gij voor uw nieuwjaarsgift van Hem moet begeren. Ga tot God en zeg: „Heere, geef mij genade het nieuwe jaar tot Uw eer en tot mijn eeuwig welzijn en voordeel te gebruiken, als gij mij wilt sparen. Heere, geef mij Uzelf, om mijn God en mijn deel te zijn in eeuwigheid, want Gij hebt gezegd: „Ik ben de Heere, uw God”. Heere, geef mij Christus en laat Hij mijn Profeet, Priester en Koning, Borg, Middelbaar en Voorspraak wezen. Heere, geef mij Uw Geest, want Gij zult de Heilige Geest geven degenen, die Hem bidden. Heere, geef mij een nieuw hart en een nieuwe geest, want Gij hebt die beloofd. Heere, geef mij een hart, dat ik

niet van U afwijke. Heere, vergeef mij al mijn zonden en leid mij niet in verzoeking, maar verlos mij van alle kwaad, voornamelijk van het kwaad der zonde, hetwelk die gruwelijke zaak is, die Gij haat. Heere, leer mij hoe ik U hier zal verheerlijken, zodat ik U eeuwig hiernamaals zal mogen genieten.

Ik zeg dan, gaat in de morgen van de nieuwjaarsdag tot God, en begeert deze en dergelijke dingen van Hem als Uw nieuwjaarsgift.

Om u aan te moedigen vurig te zijn in uw smeken, overweegt: 1. Deze giften der ziel zijn veel beter dan al wat uw vrienden u kunnen geven. 2. Uw God is mild en meer genegen te geven dan gij zijt om te vragen. Christus zegt: „Tot nog toe hebt gij niet geboden in Mijn Naam; bidt en gij zult ontvangen”. Uw hemelse Vader heeft een volle hand en een vrijwillig hart: „Bidt en U zal gegeven worden, zoekt en gij zult vinden, klopt en u zal opengedaan worden”. 3. De Heere heeft gaarne, dat jonge kinderen naar Hem toe komen: Ps. 34 : 12 „Komt, gij kinderen, hoort naar Mij, Ik zal u des Heeren vreze leren”. Spr. 8 : 17: „Ik heb lief, die Mij liefhebben; en die Mij vroeg zoeken, zullen Mij vinden”. 4. Gods nieuwjaarsgift zal u van alles voorzien, wat gij voor uw ganse leven, ja voor de eeuwigheid nodig hebt. De zaligmakende genade, die Hij geeft, zal Hij nooit

VAN DE ADMINISTRATIE

Bij de verschijning van dit eerste no. in 1968 willen wij bij deze al onze abonnees Gods onmisbare zegen toewensen voor dit ons onbekend jaar. In 1967 zijn verschillende lezers van ons blad overleden. Zal 1968 mogelijk ons stervensjaar zijn? Lere de Heere ons allen het geheim kennen, nl. om onze dagen te leren tellen, opdat wij een wijs hart zouden bekomen.

In het afgelopen jaar hebben wij van vele zijden steun mogen ontvangen in onze arbeid en wij doen ook voor 1968 een beroep op al onze abonnees, opdat ons blad weer vlot mag verschijnen en in de toekomst mag blijven verschijnen. Daartoe is aller medewerking beslist noodzakelijk. Veel giften en overbetalingen mochten wij steeds verantwoord en ook ditmaal mogen mij melding maken, dat extra werd ontvangen f 85,50. De laatste weken trof het ons, dat verschillende abonnees hun abonnementsgeld voor de 3de jaargang reeds betaalden. Daarvoor onze dank. En daartegenover: nog niet allen betaalden het verschuldigde bedrag over de 2de jaargang, van wie de kwitantie retour kwam met de mededeling: geen gehoor. Zijt ge daar soms bij, doe dan even de moeite en betaal het verschuldigde bedrag, nl. f 6,—. Een onzer lezers uit Friesland, die ons vele proefadressen opgaf, verraste ons nu met het opgeven van zes nieuwe abonnees. Hartelijk dank daarvoor, mijn onbekende vriend. Tenslotte: wie kan mij helpen aan het adres van: J. J. Pama, Lijsterweg 26, Drogeham? Bij voorbaat mijn dank. Wie verrast ons een volgende maal? Ons gironummer is 704350 t.n.v. adm. Bewaar het Pand, v. Eeghenstraat 14, Alphen a/d Rijn.

v.d.L.

Aan u allen:

De HEERE zegene u uit Zion, Hij, Die de hemel en de aarde gemaakt heeft.

Psalm 134 : 3.

Namens de redactie, Ds. G. Blom.

terugnemen, „want de genadegiften en de roeping Gods zijn onberouwelijk” Rom. 11 : 29. Houdt maar bij de Heere aan en laat u niet afwijzen; zegt als Jacob: Gen. 32 : 26: „Heere, ik zal U niet laten gaan, tenzij dat Gij mij zegent”; en vraagt alles wat gij van God begeert om Christus’ wil, want Christus zegt: „Zo gij iets begeren zult in Mijn Naam, Ik zal het doen”. En wordt niet ontmoedigd, al krijgt gij niet dadelijk wat gij vraagt, maar gaat weer en telkens weer tot Hem. Als gij uw nieuwjaarsgift de eerste dag niet krijgt, gaat de volgende dag weer en houdt aan in den gebede, en gij zult de Heere vinden, want Hij heeft gezegd (Jer. 29 : 12-13): „Dan zult gij Mij zoeken en vinden, wanneer gij naar Mij zult vragen met uw ganse hart en met uw ganse ziel”.

Nu, voordat wij scheiden zal ik nog een enkel woord spreken tot u, die op meer gevorderde

leeftijd en ouden van dagen zijt.

Ik weet, dat de eerste dag of de eerste week van het nieuwe jaar gewoonlijk slechts wordt doorgebracht met eten en drinken en dat zeer overdadig. Laat ik u dit protest of deze waarschuwing medegeven, die Christus aan allen geeft, die Zijn Naam belijden: Lukas 21 : 34: „Wacht uzelf, dat uw harten niet te eniger tijd bezwaard worden met brasserij en dronkenschap en zorgvuldigheden dezes levens, en dat u die dag niet onvoorziens overkome”. Het is een slechte vergelding aan God voor Zijn goedheid in deze verlopen jaren, het aanstaande jaar te beginnen met uzelf, en de goede schepselen Gods in onmatigheid te misbruiken; daarom „laat uw matigheid in alle dingen blijken, want de Heere is nabij” Fil. 4 : 5.

Uit de toepassing van preek over Hebreë 11 : 7.

E. Erskine

De Pelgrimsreis is voor Oud en Jong

46.

Toen nu de Pelgrim zijn weg vervolgde, kwam hij aan een kleine heuvel, die was opgeworpen, opdat de pelgrims een eindweegs voor zich uit konden zien.

Niet uit kracht van schepping, maar uit kracht van Gods genade was deze heuvel hier gesteld, tot onderwijzing in de weg, die men had te gaan.

Gekomen uit de duisternis van de schaduw des doods, staat de reiziger naar Sion hier in een geheel andere omgeving. En vanaf deze heuvel der genade kon hij, om niet weer aan het dwalen te geraken, de koninklijke weg die naar Sion loopt bij het licht dat hem was opgegaan duidelijk zien.

Een heuvel, die geheel onderscheiden was van de heuvel Moelijkheid. Hij dient dan ook niet tot beproeving, maar tot vergemakkelijking in het reizen naar het land des Heeren.

De Pelgrim liep niet om deze heuvel heen, hij bemerkte terstond het doel des Heeren, beklom hem met vreugde, en toen hij rond zag ontdekte hij Getrouw. De man, van wie de portier gesproken had bij het verlaten van het paleis.

Zo luid hij kon riep de Pelgrim hem toe: „Hola, wacht even! ik wil met u mede gaan”. Op dit geroep zag Getrouw om en nu riep de Pelgrim op nieuw: „Wacht even, tot ik u heb ingehaald”. Maar Getrouw antwoordde: „Neen, mijn leven is in gevaar, de bloedwreker is mij op de hielen”. Hij kon geen tijd verloren laten gaan. Een vluchteling naar de vrijstad laat zich door niemand ophouden. Niets is voor hem erger dan getroffen te worden door de bloedwreker.

Maar zou Getrouw dan niet weten, dat de enige Hogepriester voor hem gestorven is? Ja..., hij heeft van Zijn borgtochtelijk lijden en sterven al menigmaal horen spreken, en dat was hem dierbaar. En dan ziet hij wel ruimte om zalig te worden, al de genegenheden van zijn hart strekken zich dan naar Hem uit. En toch mist hij bij dat alles de vrijmoedigheid om de gekruiste Christus te omhelzen als zijn Borg en Zaligmaker.

Sommigen dringen er bij hem krachtig op aan de gekruiste Christus te omhelzen voor zover hem dat dan mogelijk is. Want zij denken, dat men met de hebbelijkheid van het geloof toch wel kan komen tot de dadelijkheid van de beleving.

Maar bij Getrouw ligt dat anders en geheel anders. De vrijstad is hem dierbaar, zijn bevrijding ligt in de dood van de enige Hogepriester. Met al de kracht van de dierbaarheid die hij in Hem ziet, zoekt hij de dadelijkheid van de beleving. En toch kan hij er niet toe komen.

En hoe zulke mensen dan wel tot de dadelijkheid van die beleving komen? Maar dat is een vraag, waarop de Heere alleen het antwoord kan geven. Zodra het Getrouw duidelijk wordt bij het licht van de Heilige Geest, dat de gekruiste Christus hem vanuit het

Woord persoonlijk geschonken wordt, komt hij tot de dadelijke geloofsomhelzing van de gezegende Zaligmaker. Vanuit het Goddelijk schenken bekamt het hart de vrijmoedigheid Hem in het geloof te omhelzen. Wie door de Geest des Heeren geleid wordt in de Waarheid krijgt de Waarheid te verstaan en wordt door de Waarheid vrijgemaakt van de bloedwreker. De Pelgrim was verschrikt door het spreken van de bloedwreker en al zijn krachten inspannende, begon hij zo hard te lopen, dat hij Getrouw niet alleen inhaalde, maar hem zelfs vooruit liep, zodat de laatste de eerste werd. En dat deed de Pelgrim lachen van overmoed, daar hij niet terug dacht aan de tijd, toen hij gebogen ging onder de zware last van zijn ongerechtigheid. Getrouw loopt wel zo hard als hij kan, maar vanwege de schuld die hem drukt kan hij zo hard niet lopen als de Pelgrim. En als hij dat ter harte genomen had, zou hij in overmoed niet gestruikeld zijn. De Pelgrim lachte van overmoed, omdat hij zijn broeder vóór was, maar omdat hij verzuimde goed toe te zien, struikelde hij en deed een val, dat hij niet kon op staan, voordat Getrouw toesnelde om hem te helpen. Met de gedachte meer geleerd en beleefd te hebben dan zijn broeder wordt het hart overmoedig, men gaat met zichzelf de hoogte in. En zie, daar moet de Pelgrim die zo goed kon lopen, door Zijn broeder Getrouw geholpen worden om op te staan. Terwijl Getrouw door de bloedwreker achtervolgd werd, was hij toch met ootmoed bekleed en met liefde vervuld. En al had de Pelgrim de enige Hogepriester in Zijn borgtochtelijk lijden en sterven door het geloof mogen omhelzen, zo stond hij in zijn standelijk leven toch achter Getrouw. En al werd de laatste de eerste, zo werd de eerste toch weer de laatste, en dat was tot zijn vernedering. Dat is een verandering, die gedurig plaats heeft op de geestelijke loopbaan. Laat ons letten op de dienende liefde van Christus, om vanuit Hem in de samenleving vervuld te mogen worden met dienende liefde.

De wijze les van Prediker: „Twee zijn beter dan één, want indien zij vallen, de één richt zijn metgezel op, maar wee de éne, die gevallen is, want daar is geen tweede om hem op te helpen”, werd door deze broeder ter harte genomen. Door een bekende is het aanschouwd, dat ze vriendschappelijk verder gingen en een aangenaam onderhoud hadden over allerlei dingen, die hun op de reis waren overkomen. In het spreken van hart tot hart uit het leven der genade werd de band der liefde versterkt.

Waarderend sprak de Pelgrim in ootmoed en liefde: Mijn waarde en lieve broeder Getrouw, ik ben verheugd u te hebben ingehaald, en ook hierover, dat God in Zijn liefde onze harten zo heeft bewerkt, dat wij deze aangename weg als reisgezellen tesamen kunnen bewandelen.

Ik had gedacht, mijn vriend, zo sprak Getrouw, dat ik van onze stad af uw gezelschap zou gehad hebben, maar gij waart mij te ver vooruit, zodat ik wel genoodzaakt was een groot gedeelte van de weg alleen af te leggen.

Op de vraag: Hoe lang zijt gij in de stad Verderf gebleven, vóór ge mij op deze reis gevolgd zijt? antwoordt Getrouw: Zo lang tot ik het er niet meer kon uithouden, want toen gij vertrokken waart, werd er druk over gesproken, dat onze stad binnen korte tijd door vuur van de hemel tot op de grond toe verbrand zou worden.”

„Wat zegt u, mijn broeder Getrouw, spraken uw burens daarover? Ja, een tijd lang spraken zij over niets anders.” Dat verwonderde de Pelgrim.

„En toch was er niemand dan gij, die trachtte aan het gevaar te ontkomen?” Een bewijs dat de Pelgrim verlangend had uitgezien en nog uitzag, naar de komst van velen, die het in de stad Verderf niet meer uit zouden kunnen houden. Want dat is juist het punt waarom het gaat. Men moet het in die boze stad en in dat leven van zorgeloosheid niet meer uit kunnen houden.

Is het de keus van uw hart geworden de Heere te vrezen, dan heeft de droefheid naar God de overhand, zodat het ons niet mogelijk is langer te blijven in de stad van zorgeloosheid en ongerechtigheid. Want die droefheid naar God werkt een onberouwelijke bekering tot zaligheid, zij breekt door alle tegenstand heen.

„Al werd er, zo sprak Getrouw,” druk over gesproken, zo geloof ik niet, dat zij stellig aan dat gerucht geloof sloegen, want in het vuur van het gesprek hoorde ik sommigen op minachtende toon spreken over u en uw hopeloze reis, want met die naam bestempelden zij uw pelgrimstocht. Maar ik geloofde en geloof nog, dat vuur en zwavel van de hemel onze stad zullen verwoesten en daarom ben ik haar ontvloden.”

Getrouw had in de stad ook horen spreken van buurman Plooibaar. „Ik vernam,” zo verhaalt hij de Pelgrim, „dat hij u gevolgd is tot hij aan de poel Moedeloosheid kwam. Sommigen zeiden dat hij daarin was gevallen, maar hij wilde dat niet weten. Ik weet echter heel zeker, dat hij terdege met modder bespat was.” En wat zijn burens tot hem zeiden? Sedert hij terugkwam is hij zeer in minachting geraakt bij allerlei mensen. Sommigen bespotten en beschimpten hem, en bijna niemand wil hem werk geven. Hij is er veel erger aan toe dan wanneer hij nooit de stad verlaten had.” Plooibaar heeft naar dit woord: „Reinigt de handen gij zondaar, en zuivert de harten gij dubbelhartigen,” niet geluisterd.

A.

R. Kok

ATTENTIE

Een opzienbare ontdekking

Onze tijd kenmerkt zich door belangrijke ontdekkingen. Deze ontdekkingen schijnen het kerkelijk leven ook niet voorbij te gaan. Zo heeft één onzer kerkeraden op eenmaal ontdekt, dat in de art. 4 en 22 resp. 24 van de D.K.O. het woord „gemeente” in tweevoudige zin wordt gebruikt. Nu eens zou het woord „gemeente” alleen de mannelijke leden, en dan ook weer de vrouwelijke leden bedoen. Zulks in verband met het verkieszen van een predikant, ouderling of diaken. In het verlengde zag men hier op eenmaal het kiesrecht der vrouw.

Een opzienbare ontdekking dus.

Honderden jaren leefde men daar overheen, en nu zijn dan de ogen opengegaan. Maar dominee, zo werd mij gevraagd, hoe moet dat nu? Komt het vrouwenkiesrecht nu ook al in de kerk?

De schrijver van deze rubriek kan alleen zijn gedachten over dat punt laten gaan, want dit onderwerp is reeds een voorwerp van „studie” geworden. Zonder op deze „stu-

die" vooruit te lopen, leeft bij mij en vele anderen wel de vrees, dat deze eerste stap de weg is naar de tweede stap enz., totdat ook wij zijn aangekomen bij de vrouw in het ambt.

Hier ligt het gevaar van alleen maar „studen" op de letter, zonder te accentueren het schriftuurlijk en kerkorderlijk begrip van het woord „gemeente". En dan, laten wij oppassen voor het straklijng denken, dat al zoveel wanorde ook in het kerkelijk leven heeft aangebracht.

"k Herinner mij altijd nog de lessen van onze geachte Prof. v.d. Schuit in het voor ons zo „belangrijke" vak: Logica. Veel ben ik helaas vergeten, maar één ding is mij bijgebleven nl. het verschil tussen formele waarheid en materiële waarheid.

Iets kan formeel waar genoemd worden — zo sprak onze prof. — en dat materieel de waarheid ontkend moet worden. Formeel zou gesteld kunnen worden: Het kiesrecht behoort tot de gemeente. De vrouwen behoren tot de gemeente. Konklusie: de vrouwen mogen meekiezen in de gemeente.

Is deze konklusie juist?

Formeel wel, maar materieel naar Schrift en belijdenis, en gerekend met het historisch geworden is deze konklusie niet juist, en moet zij een onwaarheid worden genoemd.

Schrift, belijdenis en historie immers geven aan de vrouw wel een gelijkwaardige plaats, maar geen gelijke plaats.

De gelijkwaardige plaats tekent de Schrift in dit woord: „daarin is geen man en vrouw, want gij zijt allen één in Christus Jezus". (Gal. 3 : 28)

Deze gelijkwaardige plaats is echter geen gelijke plaats als het gaat over de verhouding: vrouw en gemeente.

1 Kor. 14 zegt hier genoeg: „Dat uw vrouwen in de gemeenten zwijgen, want het is haar niet toegelaten te spreken, maar bevolen onderworpen te zijn, gelijk ook de wet zegt". En dan vers 35: „En zo zij iets willen leren, laat haar te huis haar eigen mannen vragen, want het staat lelijk voor de vrouwen, dat zij in de gemeente spreken".

Hier is dus geen kwalifikatie van de vrouw, maar alleen een onderstreping van de plaats, haar van God gegeven, want gelijk Christus is het Hoofd der gemeente, zo is de man het hoofd van de vrouw. En gelijk Christus als het Hoofd Zijn ambten laat uitstralen in de gemeente, zo zal ook de man deze ambten moeten laten uitstralen in het midden van de gemeente, en niet de vrouw.

Ik geloof, dat wij deze gedachten niet mogen voorbijzien, en dat wij ons ook niet moeten laten verstrikken met het woord „tijdgebonden", want dan staat binnen betrekkelijk korte tijd de vrouw ook bij ons op de kansel. Tevens zal de praktijk bewijzen, dat zo het kiesrecht der vrouw zou worden ingevoerd, het grootste deel van de vrouwelijke leden (vooral de ouderen) hieraan niet zal deelnemen, afgedacht van de nodige beroering die dit in de kerken weer zal brengen. Het jongere vrouwelijke deel, zal het vaak slecht opkomende mannelijke deel spoedig overheersen, en praktisch zal de regering der kerk komen te liggen in de handen van de

vrouw, inplaats van de man. Zo zal de emancipatie zich laten gelden, ook in het leven der kerk, en zal in het wezen der zaak Christus als het Hoofd worden ont kroond, of tot een aanfluiting worden gemaakt.

In alle liefde, ernst en bewogenheid worden deze dingen gezegd, en zouden er alleenstaande vrouwen of weduwen zijn, die het toch als een gemis aanvoelen nooit eigen stem te mogen uitbrengen in het midden der gemeente, laten deze bijzonderen gevallen niets afdoen van de algemene regel door de Schrift gesteld. Zou de stem dan niet op het stembriefje mogen worden uitgebracht, wanneer het dan volle ernst voor God is, dan zal de Heere het ons niet kwalijk nemen als wij ons „stembriefje" in de binnenkamer aan Hem tonen, en zal bij de officiële stemming niets geschieden „bij geval", maar alles overeenkomstig Zijn raad en naar Zijn wil.

FORMULIEREN VAN ONENIGHEID.

Daar komt de laatste tijd van alles op „de helling". De bijbelvertaling; de psalmberijming; de liturgie en vanzelf ook de liturgische formulieren.

Deze liturgische formulieren kenden wij altijd als formulieren van enigheid, tenminste wat de drie belijdenis-geschriften aangaat. Formulieren van Doop, Heilig Avondmaal, Huwelijk enz. zijn geen belijdenisgeschriften, en als zodanig kunnen zij ook niet als formulieren van enigheid worden gezien.

Toch kenden wij een zekere eenheid.

Dezelfde formulieren werden in al onze kerken gebruikt. Zal dit nu anders gaan worden? Zullen deze formulieren gaan worden formulieren van verdere onenigheid?

't Is nu al moeilijk om in de hedendaagse psalmboekjes onze bekende formulieren aan te treffen. Ongemerkt (of welbewust) worden de formulieren van de Gereformeerde Kerken vaak in gebruik gebracht. Krijgen wij nu straks weer onze herziene chr. ger. formulieren?

Ik vrees dat dit niet de eenheid maar wel de oneenheid zeer in de hand zal werken.

Enkele proeven werden reeds toegezonden. Vragen kunnen hierbij worden gesteld.

Waarom moet in deze herziene geschriften de nieuwe vertaling tot uiting worden gebracht, daar het bekend is dat velen hier niet mee klaar zijn gekomen? En dan, wat is de zin van de vaak ingrijpende verandering? Moet het anders omdat het anders moet zijn?

Ten opzichte van de berijming der psalmen is door mij en vroegere synodi steeds aangedrongen op restauratie, d.w.z. verbetering van verouderde woorden en verkeerde zinswendingen. Onze Synode heeft daar ten slotte op geattendeerd, gelijk ook de mannen van de Ger. Bond, deze gedachte hebben voorgestaan. Waarom nu toch een algehele nieuwe berijming? Waarom nu toch een algehele nieuwe herziening?

Zonder op een woord te vallen of aan een bepaalde uitdrukking mij te binden, dacht ik toch, dat door dat alles de eenheid niet is gediend, maar wel de oneenheid wordt bevorderd.

M. Baan

leven in het licht van Gods Woord is zeer onvruchtbaar. De blik ook naar dit verleden moet dienen tot het verstaan van de roeping in het heden. Er is een steeds verdergaande ontkenning van wat de Heere door middel van deze synode heeft willen schenken. Er is ook een dode orthodoxie, die de doorwerking van de zuivere leer in het leven mist. Bij beide ontbreekt de wezenlijke bezinning. Daarom willen we vooral op deze bezinning in enkele artikelen de nadruk leggen en geven we in dit eerste artikel slechts een korte toelichting uit de geschiedenis.

Waarom het ging

Het is van groot belang allereerst goed te onderscheiden waarom het ging in de strijd vóór en rondom de Dordtse Synode. Met vrijmoedigheid kunnen we zeggen, dat het hier in wezen niet ging om een nieuwe zaak, die na het gestalte-krijgen van de kerk der Reformatie in ons vaderland erbij gekomen is. Het ging om de soevereiniteit van Gods genade, die uitblinkt bij de totale verdorvenheid van de mens. En daarom: om het eeuwig welbehagen.

Het is niet zo, dat deze zaak nog niet was beleden. Gods genade had met name Calvijn deze waarheid krachtig en duidelijk in de lijn van Augustinus doen verdedigen. In de Nederlandse Geloofsbelijdenis vinden we dan ook de weerslag daarvan. Lees eens artikel 15 over de erfzonde en artikel 16 over de eeuwige verkiezing Gods. In de leer van de remonstranten kwam in een bepaalde vorm het oude zuurdesem weer tevoorschijn, dat toch nog iets goeds in de mens wil laten en het welbehagen Gods verduistert.

Op allerlei mogelijke manieren hebben zij getracht dit verborgen te houden. Arminius was een meester in het bedekt houden van zijn afwijkende meningen. Publikatie van zijn onderwijs werd aan de studenten kortweg verboden. Uitenbogaert, de hofprediker in Den Haag, was ook voorzichtig en diplomatiek. De „remonstrantie" — de in 5 artikelen opgestelde verklaring van gevoelen in een vergadering door Uitenbogaert geleid — was ook zeer voorzichtig om toch maar het afwijkend gevoelen van de remonstranten niet te openbaren. Duidelijk werd het, dat zij het echter met Calvijn en de belijdenis niet eens waren. Het bleek uit de kandidaten, die van Arminius onderwijs genoten hadden en die van de kansel het onkruid in de gemeenten gingen zaaien. De onmacht ten goede, de verkiezing uit het welbehagen Gods werden op een bedekte wijze in de prediking aangevallen. Het bleek ook uit het streven van de remonstranten om de belijdenis te herzien juist op deze punten. Gods genade is het geweest, dat Hij gegeven heeft geopende ogen voor de bedekt ingevoerde dwaalleer. Dit is op zichzelf reeds een bijzondere weldaad geweest. Vergeet daarbij niet, dat onder de remonstranten begaafde predikanten waren, die we ons heus niet voor moeten stellen naar het beeld van de huidige geestverwanten.

De Amsterdamse predikanten Plancius en Trigland hebben reeds spoedig de dwaalleer van Arminius ontdekt. Gomarus heeft op zijn wijze tegen hem en zijn volgelingen met kracht gestreden. Daarbij was voor hen het optreden van de Staten van Holland een groot struikelblok. De politieke heren wensten vrede en hielden meer van een vriendelijke konferentie. Bovendien hadden deze leraren de mening van velen tegen, die dachten dat zij onzinnige drijvers waren.

Niet te gering mogen we er echter van denken, dat juist het eenvoudige volk, dat de vrije genadeleer beminde, proefde het verval in de leer. De kracht van geheel ons volk lag in dat gedeelte. Dit wordt vaak te weinig gezien en erkend. Juist dat eenvoudige volk gevoelde waarom het ging en kon het daarom niet uithouden onder de arminiaanse predikers. Dat volk maakte verre reizen om de rechte prediking te horen, zoals b.v. in Den Haag. En de zuchten om ontferming klommen op uit het bidvertrek tot de Heere of Hij wederkeer van Zijn gunst wilde schenken.

De grote Synode van Dordrecht

1.

1618-19

Geen monument zonder bezinning

Wij zijn het jaar 1968 ingegaan. Dit jaar hopen we te gedenken, dat vóór 350 jaar de grote en bekende Dordtse Synode begonnen is. Een oude stad als Dordrecht bergt in de overgebleven oude gebouwen een schat van herinneringen aan bijzondere personen en gebeurtenissen. De Kloveniersdoelen, het gebouw, dat moest herinneren aan deze bijzondere vergadering, bestaat echter niet meer. Blijkens mededeling uit het gemeentelijk archief van de stad Dordrecht is dit gebouw in 1857 afgebroken. Wel werd ons verzekerd dat de bekende prenten van deze synode een

werkelijke weergave zijn van de bovenzaal van de Kloveniersdoelen. Deze bovenzaal was ruim genoeg om allerlei afgevaardigden te kunnen bevatten. Merkwaardig is het, dat op dezelfde plaats het huis van bewaring verzezen is. Of is het soms vertolking van de wens van velen, dat de leer van Dordt beter achter slot en grendel kan blijven?

In ieder geval is er gelukkig een monument voor deze vergadering gebleven in het hart van allen, die naar Gods Woord de vrije genadeleer beminnen. Trouwens, monumenten oprichten zonder zelf-onderzoek naar de toestand van het kerkelijk en persoonlijk

De remonstranten veroordeeld

Een bange tijd is aan de Synode van Dordrecht voorafgegaan. De remonstranten, die zich voor zeer verdraagzaam uitgaven, werden onverdraagzaam tegenover de predikanten en het volk, bij wie de prediking van Gods vrije genade een levensbelang was. De Haagse predikant Rosaeus werd geschorst omdat hij weigerde in valse vrede te leven met de valse leer. In Holland, Utrecht en Overijssel stelden de overheden zich achter de remonstranten. Een burgeroorlog dreigde in ons land, de vrede in de kerk was verstoord.

We horen de benauwdheid van die tijd nog doorklinken in het gebed, dat de Dordtse predikant Balthasar Lydius bij de opening van de synode bidt: „..... het einde van de uitheemse krijg is het begin geweest van de innerlijke. Och, in haar vrede is de bitterheid Uwer bruid allerbitterst geweest. O Heere, 't heeft niet veel gescheeld of het ene volk zou tegen 't andere, de ene stad tegen de andere gestreden hebben.....”

Dat dit gebed gebeden kon worden en dus de synode een aanvang kon nemen, is toch nergens anders aan te danken geweest dan aan de bijzondere leiding van Gods genade. Door degenen, die aan de zuivere leer wensten vast te houden, werd een nationale synode begeerd. Zij probeerden door samenkomsten van afgevaardigden uit verschillende kerken buiten de officiële vergaderingen de band te bewaren, vooral in Holland tussen de vertrouwde di-naren. Deze vergaderingen waren een doorn in het oog van de remonstranten. Het bleek, dat er meeleven was uit alle delen van ons land met de verdrukten in Holland.

Zeer belangrijk is in deze zaak het ingrijpen geweest van Prins Maurits. We gaan hier niet in op de kritiek, die van sommige zijde op de beweegredenen van dit ingrijpen van Prins Maurits gemaakt is. Voor ons is het thans voldoende te zeggen, dat het voor de verdrukten in Holland een reden van vreugde geweest is, Prins Maurits als hun verdediger te zien. Wat zal het niet geweest zijn voor hen, dat hij in de Kloosterkerk zich zette onder de prediking van Ds. Rosaeus en niet onder die van zijn eigen hofprediker Ds. Uitenbogaert! En de weg naar de synode van Dordt werd gebaad. Mede door het krachtig optreden van Prins Maurits stemden alle Staten er uiteindelijk in toe, dat er een nationale synode gehouden zou worden te Dordrecht. 13 november 1618 werd deze geopend. Buiten de afgevaardigden van de provinciale synoden waren ook buitenlandse afgevaardigden tegenwoordig uit Engeland, Schotland, uit de Paltz, Hessen, Zwitserland, Oost-Friesland en Bremen. Met recht: een oecumenische synode, waar de buitenlandse afgevaardigden maar niet alleen gast waren, maar mede gediend hebben tot de besluiten. Verder waren daar de professoren en niet te vergeten de politieke kommissarissen.

De ter synode ontboden remonstranten weigerden als aangeklaagden te verschijnen. Zij beschouwden zich meer als een soort tegen-synode en wensten een konferentie als van twee gelijkwaardige partijen. Het gebeurde toen zij werden binnengeleid voor de synode, dat Episcopius de vergadering een plechtige zegen oplegde. Een zeer moeilijke tijd is gevolgd voor Johannes Bogerman, de voorzitter van de synode, en de synode zelf. De remonstranten probeerden op allerlei wijzen de arbeid der synode onmogelijk te maken. U zult allen het einde weten: 14 januari 1619 worden zij weggezonden van de synode. Johannes Bogerman stuurt hen weg met een strafrede, waarvan het einde is: „.....De synode heeft zacht met u gehandeld, maar gij zijt, zoals een uitlands theoloog heeft uitgedrukt, met leugens begonnen en geëindigd. Met die lofspraak laten wij u gaan. God zal Zijn Woord bewaren en de synode zegenen. Opdat zij niet langer worde opgehouden, wordt gij heen-gezonden.”

Na deze strafrede spreekt hij met een bulderende stem: „Dimittimini, exite!” Ukunt gaan, gaat heen!

Deze woorden moeten een bijzondere indruk

hebben gemaakt op de vergadering. De geschiedenis vertelt, dat Trigland, als hij eraan teruggedacht, nog verschrikte. Niet allen waren het met de wijze van wegsturen eens. Zij hadden het beter gevonden, dat de synode tevoren een door allen aanvaarde formule voor wegsturen had vastgesteld.

Echter: de remonstranten waren weggestuurd en de synode kon ongehinderd verder gaan met hun veroordeling uit hun geschriften en uitspraken, en het belijden van de soevereiniteit van Gods genade.

En dan krijgt niet Bogerman de eer, ook niet de synode, maar God, Die, ondanks veel gebreken, Zijn kerk leidt. In de voorrede op de Dordtse leerregels staat dat zo ontroerend: „.....geprezen zij in eeuwigheid de Heere, Die, nadat Hij Zijn aanschijn een ogenblik tijds van ons verborgen had, voor de ganse wereld heeft bewezen, dat Hij Zijn verbond niet vergeet en het zuchten der Zijnen niet veracht”.

D. Slagboom

Een brief aan vrienden

Geliefde vrienden.

Wat hebben we een wonderlijk avondje gehad. Tenminste zo was het voor mij en ik geloof, dat jullie het ook zo gehad hebben.

Het heeft voor mij nog wat nagelaten.

Toen jullie 's avonds weg waren, was het zo leeg bij me van binnen. 's Morgens werd ik ook zo weer wakker. De bestrijder van binnen: als dat nu van God geweest was zou je er nu nog wat van hebben. Zo heb ik de hele dinsdag doorgebracht. Deed van binnen pijn, van die ontzettende leegte.

N.N. kwam nog even en zei: A. zei, dat het zo'n ouderwetse echte avond was. 'k Zei tegen haar: o kind, ik ben zo ellendig leeg van binnen.

Zo wilde ik gaan slapen. 'k Riep tot de Heere: o God, hier ligt een duisterling. En och, m'n lieve vrienden, zag ik m'n lieve Verlosser aan het vloekhout in een drie-urige duisternis. Ik had die dierbare handen doorboord, ik had Hem die doornenkroon op Zijn dierbaar hoofd gedrukt! O wat een weedom des harten. Voor mij duisterling was Hij in die vreselijke drie-urige duisternis en riep Hij uit: Mijn God, Mijn God, waarom hebt Gij Mij verlaten?, maar ook: het is volbracht! Een triomfkreet en het hoofd buigende gaf Hij de geest. Nu was ik met Hem gekruisigd, met Hem gestorven, met Hem begraven en met Hem opgewekt en opgevaren ten hemel. Dit had ik ook beleefd, toen, nadat ik een kind des Vaders geworden was, ik weer stof geworden was. Maar nu gebeurde er meer. Die lieve Borg nam me mee en bracht me weer opnieuw bij de Vader en sprak (dat had ik toen niet beleefd): Vader, hier ben Ik en de kinderen, die Gij Mij gegeven hebt. Ze waren de Uwen en Gij hebt ze Mij gegeven. Toen ben ik opnieuw (o lieve, ik kan het haast niet schrijven) in een drieënig God ingedrukt. Ik bestond niet meer (ik kan er maar van stamelen), vol van God, m'n eigen kwijt.

Even later was het: de Koning heeft mij gebracht in Zijn binnenkamer, in het harte Gods en des Zoons door die lieve Heilige Geest. Toen sprak de Vader, dat Hij toen gezegd had: Ik zal al Uw schatkamers vervullen, dat dit nu een van die schatkamers was. Er was geen geest meer in me. Vol van God, vol aanbidding en verwondering. Toen hoorde ik zeggen: ame., ja amen. En heb ik vol aanbidding gebogen. Even later begon het van binnen te zingen:

Zingt, zingt een nieuw gezang de Heere
Die grote God, die *wond'ren* deed.
Zijn rechterhand vol sterkt' en ere,
Zijn heilig arm wrocht heil na leed.
Dat heil heeft God *nu* doen verkonden,
Nu heeft Hij Zijn gerechtigheid,
Zo vlekkeloos en ongeschonden,
Voor 't *heidendom* ten toon gespreid.

Toen kwam ik weer tot mezelf. Maar je begrijpt, het was inmiddels na middernacht. Ik kon het maar niet op. Even later was het: Ik lag en sliep gerust, van 's Heeren trouw

bewust. Heb toen rustig geslapen, als een gespeend kind en ben ook weer zo wakker geworden. Hoewel die aartsvijand steeds weer probeert me te plagen en te sarren.

Ik vroeg: Heere, mag ik het schrijven (ik had zo'n betrekking op Zijn lieve volk, want het is niet mij, maar ons), wil U alstublieft m'n geest verlichten, anders kan ik het niet schrijven. 't Gaat toch om Uw eer, niet om mij, ik ben een ellendige, vuile bruid. Toen was het: *Hij* heeft me bekleed met de klederen des heils en de mantel der gerechtigheid heeft Hij me omgedaan. Nu bij Hem een gewassen en geklede bruid en alleen om dat eeuwig welbehagen. Die zoete lieve heilige God in die dierbare lieve Zoon en toegepast door die lieve Heilige Geest.

Och ik heb geen woorden er voor. Nu is het vannacht gebeurd en blijft er weer een ellendig mens over, maar gewassen en gereinigd in dat dierbare bloed, maar dat is van Hem.

.....laat dit alleen maar aanlezen en...aan die minnebrieven lezen kunnen.

Tot zover onze oude vriendin. Wellicht zijn er onder onze lezers, die haar kunnen verstaan.

B.

Tot onze diepe droefheid nam de Heere plotseling uit ons midden weg onze zeer geliefde moeder, behuwd-, groot- en overgrootmoeder

HARNTJE DE BOER
weduwe van Marinus Willem Petersen

in de ouderdom van 80 jaar.

Ps. 40: Ik ben wel ellendigen nooddriftig, maar de Heere denkt aan mij.

H. VAN AKEN-PETERSEN
E. VAN AKEN
H. PETERSEN
W. PETERSEN-KLAASSEN
C. G. PETERSEN
A. PETERSEN-KARSEN
G. PETERSEN
J. PETERSEN-KLAASSEN
G. TEN CATE-PETERSEN
E. TEN CATE
P. PETERSEN
M. PETERSEN-KARSEN
J. VRLJHOF-PETERSEN
C. VRLJHOF
K. PETERSEN
T. PETERSEN-BOER
M. W. MONS-PETERSEN
H. J. MONS
J. VAN GILST-PETERSEN
J. C. VAN GILST
N. v.d. OS-PETERSEN
J. v.d. OS
KLEINKINDEREN EN
ACHTERKLEINKINDEREN

Harderwijk, 29 december 1967
Grote Poortstraat 64

De begrafenis heeft inmiddels plaats gehad.

**WILT U SNEL VERMAGEREN, ZONDER
SCHADELIJKE GEVOLGEN?**

Bestel dan heden nog een pak

VERMAGERINGSKRUIDEN

f 6,- p. pak voldoende voor een maand.

VERZENDKOSTEN INBEGREPEN!

DROGISTERIJ SIKKING

BARREVOETESTRAAT 5, HAARLEM

Tel. 023 - 17137 Giro 17811

**NEDERLANDSE VERENIGING TOT
BEVORDERING VAN DE ZONDAGSRUST
EN DE ZONDAGSHEILIGING**
gevestigd te Ede

Het bestuur van bovengenoemde Vereniging vestigt beleeft de aandacht op de voorgenomen

JAARVERGADERING

welke zal plaatsvinden op D.V. zaterdag 6 januari 1968 in het Bogermanhuis, Van Asch van Wijckade 25 (vanaf station bereikbaar met lijn 10) te UTRECHT. Aanvang om 14.30 uur.

Het slotwoord zal worden gesproken door de Weleerw. Heer Ds. A. W. Verhoef, predikant der Geref. Gemeente te Barneveld.

Aan belangstellenden wordt medegedeeld, dat het Jaarverslag in brochurevorm (48 pag.) kosteloos verkrijgbaar is bij de ledenadministratie: Acacia-laan 5 te Hamersveld of op het correspondentie-adres: Const. Huygensstr. 6 te Barneveld.